

Αφιέρωμα

Ηλεκτρονικές συναλλαγές VS φοροδιαφυγή: Νέες υποχρεώσεις για επιχειρήσεις και ιδιώτες το 2017

Το νέο τοπίο στις ηλεκτρονικές συναλλαγές στο «μικροσκόπιο» ΙΟΒΕ, ΣΕΒ και Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής

Μια σειρά αλλαγών που στόχο έχουν τη μείωση της φοροδιαφυγής μέσω της υποχρεωτικής χρήσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών είναι πλέον γεγονός στην καθημερινότητα επιχειρήσεων και πολιτών από την πρώτη Ιανουαρίου του 2017. Ο νέος νόμος που ψηφίστηκε μέσα στον Δεκέμβριο θεσπίζει υποχρεώσεις, κίνητρα αλλά και πρόστιμα, ιδιαίτερα ως προς τη σύνδεση του αφορολόγητου ποσού εισοδήματος με τη χρήση πλαστικού χρήματος. Υποχρεωτική θα είναι η χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών για ορισμένες κατηγορίες ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων.

Πλαστικό χρήμα: Τι αλλάζει για επιχειρήσεις – επαγγελματίες (πίνακας)

Νέο πλαφόν: Με τις διατάξεις του νομοσχεδίου καθίσταται υποχρεωτική η χρήση πλαστικού χρήματος ή άλλου μέσου ηλεκτρονικών πληρωμών για συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και ιδιωτών άνω των 500 ευρώ, έναντι 1.500 ευρώ που ίσχυε πριν.

Υποχρέωση χρήσης και αναγραφής: Η αποδοχή συναλλαγών με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες θα καταστεί υποχρεωτική από το επόμενο έτος για συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών που θα καθοριστούν με απόφαση των υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Οικονομικών. Οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που θα οριστούν να εκπληρώνουν την υποχρέωση αυτή θα πρέπει να συμβληθούν υποχρεωτικά με νομίμως αδειοδοτημένους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών και να εγκαταστήσουν μηχανήματα POS στους επαγγελματικούς τους χώρους. Επιπλέον, οι συγκεκριμένοι φορολογούμενοι οφείλουν να ενημερώνουν τους καταναλωτές σχετικά με την αποδοχή καρτών, αναγράφοντας ευκρινώς τις σχετικές πληροφορίες στις εισόδους των καταστημάτων τους και στα σημεία όπου έχουν το ταμείο τους. Σε όσους παραβαίνουν τις διατάξεις αυτές θα επιβάλλεται πρόστιμο 1.000 ευρώ.

Υποχρέωση ενημέρωσης: Σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πολυνομοσχέδιο οι επιχειρήσεις θα πρέπει να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά σε βάση δεδομένων της φορολογικής διοίκησης τα στοιχεία για τα τιμολόγια και τις αποδείξεις που εκδίδουν.

Δαπάνες για πληρωμή μισθών: Οι δαπάνες για την πληρωμή μισθών που δεν εξοφλούνται με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών δεν θα αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών που τις καταβάλλουν.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΧΟΥΛΑΚΗΣ | ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Σημαντικά περιθώρια για περαιτέρω ενίσχυση της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών διακρίνει ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) κ. Νίκος Βέττας, ο οποίος προτείνει «την καθιέρωση φορολογικών εκπτώσεων στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και σε συναλλαγές όπου είναι ευκολότερη η αποφυγή της έκδοσης αποδείξεων».

Ο Συντονιστής του Γραφείου Προυπολογισμού της Βουλής κ. Παναγιώτης Λιαργκόβας επισημαίνει πως «για την επιτυχία του εγχειρήματος κρίνεται απαραίτητος ο ενστερνισμός του από τους πολίτες, κατανοώντας ότι θα αυξήσει την κοινωνική δικαιοσύνη και μεσοπρόθεσμα θα βελτιώσει και την ανταποδοτικότητα των φόρων».

Ο Διευθυντής του Τομέα Βιομηχανίας, Υποδομών και Νέας Οικονομίας του ΣΕΒ κ. Γιώργος Ναθαναήλ χαρακτηρίζει την υιοθέτηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών ως «αναπτυξιακή μεταρρύθμιση», τονίζοντας ότι «απαιτούνται τολμηρότερα κίνητρα και ευρύτερα μέτρα που θα δώσουν πραγματική ώθηση στην υιοθέτησή τους».

Αυξημένη η χρήση των ηλεκτρονικών πληρωμών, αλλά σημαντικά περιθώρια για περαιτέρω ενίσχυση

Νίκος Βέττας,

Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Γενικός Διευθυντής Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

Ενα από τα βασικότερα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας

είναι η ιδιαίτερα μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας, η οποία τροφοδοτείται από την ελλιπή καταγραφή συναλλαγών και την εκτεταμένη χρήση μετρητών. Για αυτό το λόγο, η αύξηση της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής (κάρτες πληρωμών, ηλεκτρονική τραπεζική, ηλεκτρονικό χρήμα) αποτελεί σημαντικός στόχος πολιτικής για την ανάταξη της ελληνικής οικονομίας.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής για την ελληνική οικονομία, σε πρόσφατη μελέτη του IOBE¹ εξετάσαμε τη χρήση αυτών των μέσων στην Ελλάδα, τα εμπόδια στην περαιτέρω διείσδυσή τους, τα κίνητρα που προσφέρονται διεθνώς για να ξεπεραστούν αυτά τα εμπόδια και η σημασία των ηλεκτρονικών πληρωμών για την οικονομική ανάπτυξη. Όπως αναδεικνύεται στη μελέτη, το 2013 η Ελλάδα ήταν στην τελευταία θέση της κατάταξης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με βάση τον αριθμό συναλλαγών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής ανά κάτοικο (λιγότερες από 17, έναντι 189 συναλλαγές ανά κάτοικο στην ΕΕ).

Με την επιβολή των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων και

Η επιτυχία των σχεδιασμένων μέτρων θα κριθεί εν τέλει από το βαθμό στον οποίο οι πολίτες θα αλλάξουν τις συνήθειές τους όσον αφορά τον τρόπο πληρωμής των συναλλαγών τους

Νίκος Βέττας

την τραπεζική αργία το καλοκαίρι του 2015, η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής κατέγραψε εντυπωσιακή πορεία ανόδου. Το 2015, ο αριθμός των συναλλαγών ανά κάτοικο ανήλθε σε 38 στο σύνολο του έτους, έχοντας υπερδιπλασιαστεί σε σχέση με το 2013. Ακόμα υψηλότερο επίπεδο αναμένεται να καταγραφεί το 2016, το πρώτο πλήρες έτος μετά την επιβολή των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων.

Στην άνοδο της χρήσης καρτών πληρωμής μπορεί να οφείλεται, τουλάχιστον εν μέρει, και η σημαντική υπέρβαση των φορολογικών εσόδων και ο υψηλότερος από τον αναμενόμενο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης που καταγράφεται το τρέχον έτος σύμφωνα με τα έως τώρα δεδομένα. Σημειώνεται ότι το πρώτο ενδεκάμηνο του 2016 τα καθαρά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού ήταν αυξημένα κατά 1,4 δισ ευρώ (3,4%) έναντι του στόχου.

Παρά όμως τη σημαντική πρόσφατη άνοδο της χρήσης καρτών πληρωμής, η Ελλάδα παραμένει στις τελευταίες θέσεις με βάση τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής, έχοντας ξεπεράσει στην κατάταξη μόνο τη Ρουμανία (26 συναλλαγές ανά κάτοικο). Η Ελλάδα εξακολουθεί να απέχει σημαντικά από το μέσο όρο της ΕΕ (212 συναλλαγές το 2015 - Διάγραμμα 1). Επομένως, υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια για αύξηση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής στη χώρα μας.

¹ Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, Τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής και η ενίσχυση των φορολογικών εσόδων στην Ελλάδα, Αθήνα, Οκτώβριος 2015 (http://iobe.gr/research_dtl.asp?RID=119).

Στη μελέτη του IOBE περιγράψαμε μια σειρά από μέτρα, τα οποία θα μπορούσε να εφαρμοστούν στην Ελλάδα για να αυξηθούν οι ηλεκτρονικές πληρωμές. Υπολογίσαμε, μάλιστα, ότι το δημοσιονομικό όφελος από την υιοθέτηση ορισμένων από αυτών των μέτρων ανέρχεται σε περίπου 700 εκ. ευρώ ετησίως στο κεντρικό μας σενάριο και 1,6 δις. ευρώ ετησίως στο αισιόδοξο σενάριο της ανάλυσης, εκτιμήσεις που δεν απέχουν από την παρατηρούμενη θετική έκκληση στην είσπραξη δημοσιονομικών εσόδων το πρώτο ενδεκάμηνο του 2016 (1,4 δις ευρώ).

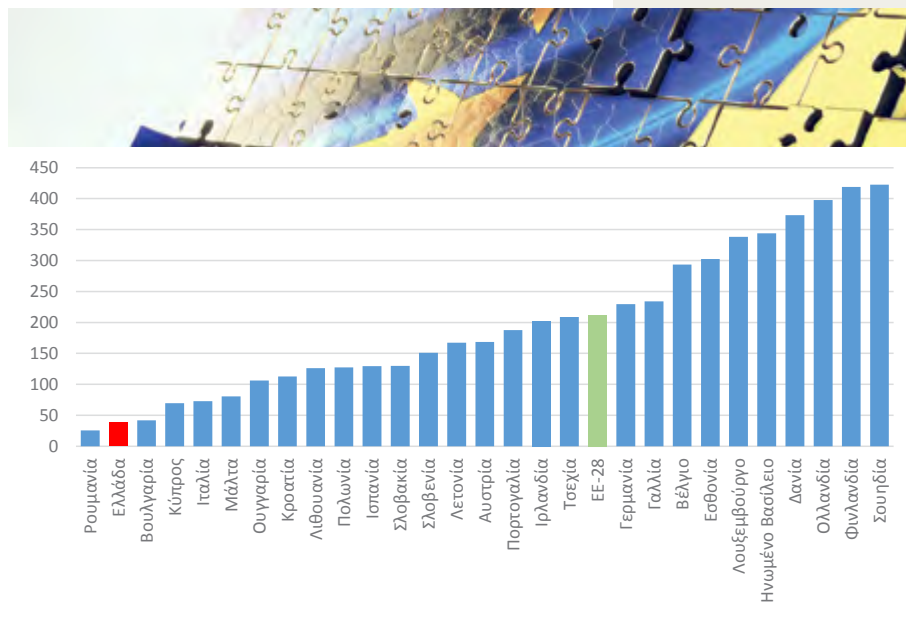
Ορισμένα από αυτά τα μέτρα, όπως η αντικατάσταση της υποχρέωσης συλλογής αποδείξεων με την υποχρέωση πραγματοποίησης των αντίστοιχων συναλλαγών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, έχουν υιοθετηθεί σε νομοσχέδιο που πρόσφατα κατατέθηκε στη Βουλή. Επομένως, οι δρομολογημένες αλλαγές, παρά τη σημαντική καθυστέρηση στη νομοθέτησή τους, εν μέρει και λόγω της ανάγκης συντονισμού με τους θεσμούς που αξιολογούν την εκτέλεση του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, αποτελούν βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.

όπου είναι ευκολότερη η αποφυγή της έκδοσης αποδείξεων (π.χ. ιατρικές και άλλες υπηρεσίες προς τους καταναλωτές που προσφέρονται από ελεύθερους επαγγελματίες και μικρά καταστήματα). Προς αυτή την κατεύθυνση, η εφαρμογή της λοταρίας που προβλέπει το νομοσχέδιο θα μπορούσε να επικεντρωθεί στοχεύοντας στις συναλλαγές με υψηλό καταρχήν κίνδυνο φοροδιαφυγής.

Επιπλέον, η χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής προσφέρει πολύτιμα στοιχεία για τις ελεγκτικές αρχές, οι οποίες θα πρέπει να έχουν την δυνατότητα να τα αξιοποιήσουν στην προσπάθειά τους να περιορίσουν τη φοροδιαφυγή. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση η προσπάθεια περιορισμού της φοροδιαφυγής δεν πρέπει να θέτει σε κίνδυνο βασικά δικαιώματα των πολιτών, όπως η προστασία των προσωπικών τους δεδομένων. Επομένως, οι τεχνικές διευθετήσεις όσον αφορά τη διαδικασία συλλογής και αξιοποίησης των στοιχείων συναλλαγών από τις αρχές θα πρέπει να οριστικοποιηθούν με ιδιαίτερη προσοχή.

Τέλος, η αποτελεσματικότητα των μέτρων επηρεάζεται και από την γενικότερη αξιοπιστία της ακολουθούμενης οικονομι-

κής και φορολογικής πολιτικής. Είναι σημαντικό για τους πολίτες να έχουν την εμπιστοσύνη ότι τα δρο-

Διάγραμμα 1: Αριθμός συναλλαγών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής ανά κάτοικο (2015)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα των σχεδιασμένων μέτρων πολιτικής μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω. Πέρα από τα μέτρα που αφορούν ένα ευρύ φάσμα συναλλαγών, είναι επιθυμητό να θεσπιστούν και κίνητρα, όπως φορολογικές εκπτώσεις στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, και σε συναλλαγές

μολογημένα μέτρα θα εφαρμοστούν πλήρως και δεν θα ανατραπούν στη συνέχεια. Εξάλλου, η επιτυχία των σχεδιασμένων μέτρων θα κριθεί εν τέλει από το βαθμό στον οποίο οι πολίτες θα αλλάξουν τις συνήθειες τους όσον αφορά τον τρόπο πληρωμής των συναλλαγών τους. Και, φυσικά, η επιτυχία προϋποθέτει ένταξη των σχετικών μέτρων σε ένα ευρύτερο κύμα εξορθολογισμού και δραστηκής απλούστευσης της σχέσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων με τις φορολογικές αρχές και ευρύτερα με τη δημόσια διοίκηση. ■

Φοροδιαφυγή και Ηλεκτρονικά Μέσα Πληρωμής

Παναγιώτης Λιαργκόβας,

Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και Συντονιστής του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή των Ελλήνων

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα και πιο επίμονα προβλήματα της χώρας διαχρονικά, προκαλώντας υστέρηση δημοσίων εσόδων, ενώ στρεβλώνει και τον ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων. Η καταπολέμησή της βρίσκεται σχεδόν σε όλες τις προεκλογικές ατζέντες. Τα απο-

τελέσματα της προσπάθειας βελτίωσης γενικότερα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού ήταν όμως πενιχρά και οι συνεχείς αυξήσεις της φορολογίας δεν επέφεραν βελτίωση των δημοσίων οικονομικών ανάλογη της επιβάρυνσης των φορολογουμένων.

Η διεθνής εμπειρία και η σχετική βιβλιογραφία δείχνουν ότι ένα αξιόπιστο μέτρο για τη μείωση της φοροδιαφυγής είναι η διευρυμένη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής -ΗΜΠ- (πιστωτικές κάρτες, χρεωστικές κάρτες, ηλεκτρονική τραπεζική κ.λπ.). Στην περίπτωση αυτή, όπως επισημαίνει και σχετική μελέτη του IOBE, οι συναλλαγές καταγράφονται στα πληροφορικά συστήματα των τραπεζών, διευκολύνοντας τον φορολογικό έλεγχο συναλλαγών και εισοδημάτων. Έτσι, μειώνονται δραστικά τα περιθώρια για απόκρυψη φορολογητέας ύλης. Υπάρχουν όμως και άλλες παράπλευρες θετικές επιδράσεις (μείωση του κινήτρου για ληστείες, διευκόλυνση συναλλαγών, μείωση κόστους υπηρεσιών διαμεσολάβησης, ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εμπορικών συναλλαγών, ενίσχυση ανταγωνισμού) που μπορούν τελικά να τονώσουν την οικονομική δραστηριότητα. Τα ΗΜΠ έχουν χρησιμοποιηθεί επιτυχώς και σε άλλες χώρες με δημοσιονομικά προβλήματα, όπως η Ελλάδα.

Με βάση την προαναφερθείσα μελέτη, η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των χωρών της ΕΕ ως προς τη χρήση ΗΜΠ, παρά την αύξησή τους από το 2001. Συγκεκριμένα, με βάση την αξία συναλλαγών με ΗΜΠ ανά κάτοικο το 2013, η Ελλάδα βρισκόταν υψηλότερα μόνο από την Κροατία και τη Βουλγαρία, ενώ σε όρους αριθμού συναλλαγών ανά κάτοικο, η Ελλάδα κατείχε την τελευταία θέση στην ΕΕ.

Ειδικά στην Ελλάδα, που υπάρχει ένα τόσο οξύ πρόβλημα υστέρησης εσόδων από ΦΠΑ, η εισαγωγή και η διευρυμένη

Η εισαγωγή και η διευρυμένη χρήση των ΗΜΠ θα αυξήσει σημαντικά την εισπραξιμότητα του φόρου άμεσα, χωρίς να απαιτείται πρώτα η εκ βάθρων αναδιοργάνωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού

Παναγιώτης Λιαργκόβας

χρήση ΗΜΠ θα αυξήσει σημαντικά την εισπραξιμότητα του φόρου άμεσα, χωρίς να απαιτείται πρώτα η εκ βάθρων αναδιοργάνωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Μάλιστα, σύμφωνα με τη μελέτη, η υστέρηση στα έσοδα από ΦΠΑ σχετίζεται αρνητικά με τη χρήση ΗΜΠ. Δηλαδή, χώρες με μικρότερο αριθμό συναλλαγών με ΗΜΠ παρουσιάζουν υψηλότερη υστέρηση στα έσοδα από ΦΠΑ.

Επίσης, σχετική μελέτη από το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Ηλεκτρονικού Επιχειρείν (ELTRUN) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, επιβεβαιώνει τη σημαντι-

κή υστέρηση της Ελλάδας ως προς τη χρήση ηλεκτρονικού χρήματος σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Παρ' όλα αυτά, οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls) έδωσαν μεγάλη ώθηση στη χρήση ΗΜΠ.

Επίσης, η μελέτη παρουσιάζει κοστολογημένες εκτιμήσεις για τα πιθανά οφέλη για το Δημόσιο, τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές από τη διάδοση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το Δημόσιο θα μπορούσε να εισπράξει επιπλέον 2 δισ. ευρώ από ΦΠΑ, η εθνική οικονομία να εξοικονομήσει περί το 1,5 δισ. ευρώ από την ηλεκτρονική τραπεζική, ενώ οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να

εξοικονομήσουν 1 - 1,5 δισ. ευρώ μέσω χρήσης ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Τέλος, προτείνονται πιθανά μέτρα για τη διάδοση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, όπως αντικίνητρα συνεχούς ανάληψης μετρητών, αφορολόγητο, λοταρίες, υποχρεωτική εγκατάσταση τερματικών POS, υποχρεωτική χρήση καρτών σε συναλλαγές για ποσά πάνω από ένα όριο, ηλεκτρονική διασύνδεση των ταμειακών με το taxis κ.λπ.

Στο πλαίσιο αυτό, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες της κυβέρνησης στον τομέα αυτόν κρίνονται ιδιαίτερα θετικές. Εξ άλλου, η υπεραπόδοση των εσόδων (και ειδικά του ΦΠΑ) το 2016 μπορεί να αποδοθεί και στην εξάπλωση των ΗΜΠ.

Για την επιτυχία του εγχειρήματος όμως κρίνεται απαραίτητος ο ενστερνισμός του από τους πολίτες (καταναλωτές

και καταστηματαρχες), κατανοώντας ότι, πέραν των άμεσων θετικών δημοσιονομικών επιπτώσεων, θα αυξήσει την κοινωνική δικαιοσύνη και μεσοπρόθεσμα θα βελτιώσει και την ανταποδοτικότητα των φόρων. Απαραίτητη επίσης κρίνεται η μέριμνα για ηλικιωμένους, απομακρυσμένες περιοχές κ.λπ. Να σημειωθεί επίσης ότι η χαμηλή ανταποδοτικότητα των φόρων και εν γένει η αίσθηση των πολιτών περί κακής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος αποτελούσαν διαχρονικά αιτίες φοροδιαφυγής.

Ελπιδοφόρα κρίνεται και η κατ' αρχήν θετική στάση διαφόρων επαγγελματικών ομάδων, όπως η Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας, ο Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών και οι περιφερειάρχες.

Η Κρίσιμη Σημασία των Ηλεκτρονικών Συναλλαγών

Γιώργος Ναθαναήλ,

Διευθυντής Τομέα Βιομηχανίας, Υποδομών και Νέας Οικονομίας ΣΕΒ

Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές βρίσκονται αυτό τον καιρό στο επίκεντρο της δημοσιότητας. Και δίκαια. Οι άμεσες και οι μακροχρόνιες επιπτώσεις τους για την πορεία της οικονομίας της Ελλάδας είναι σημαντικές. Όμως, με τους τρόπους που προβάλλονται στην επικαιρότητα, και αναδύονται τα συμφέροντα ή οι ανησυχίες ορισμένων τμημάτων

της κοινωνίας κάθε φορά, η νηφάλια αποτίμηση των επιπτώσεών τους είναι δύσκολη. Επικρατεί μάλιστα μία σύγχυση με τους όρους, τις διαδικασίες και τα οφέλη, και το πρόσφατο

Η καθολική υιοθέτηση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης για παράδειγμα, του σημαντικότερου μέτρου των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ωφελεί πρώτιστα τις επιχειρήσεις

Γιώργος Ναθαναήλ

νομοσχέδιο για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, παρόλο που αποτελεί την πολυπόθητη αρχή σε μία μακρά διαδικασία, σε μία περίπλοκη και δύσκολη μεταρρύθμιση, δεν συμβάλλει πάντα στην καλύτερη κατανόηση του ζητήματος.

Πρώτα απ' όλα τι εννοούμε με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές; Δεν εννοούμε μόνον τις συναλλαγές με τις πιστωτικές κάρτες, το πλαστικό χρήμα. Εννοούμε και όλες και τις άλλες συναλλαγές των πολιτών, πώς δηλαδή πληρώνουν το νοίκι

τους, τους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας και τα ασφαλιστρά τους. Εννοούμε επίσης τις συναλλαγές που κάνουν οι επιχειρήσεις μεταξύ τους, οι οποίες ανταλλάσσουν τιμολόγια και κάνουν πληρωμές, οι περισσότερες από τις οποίες γίνονται σήμερα με παραδοσιακούς «έγχαρτους» τρόπους. Τέλος, εννοούμε και όλες τις συναλλαγές με το κράτος, είτε πρόκειται για τον πολίτη, ο οποίος πληρώνει ένα παράβολο στο Δημόσιο, είτε για την επιχείρηση που συμμετέχει στις Δημόσιες προμήθειες και -έχοντας υποβάλει την προσφορά της ηλεκτρονικά- όταν της ανατεθεί η προμήθεια θα την μετασχηματίσει εύκολα σε ηλεκτρονικό τιμολόγιο, θα την αποστείλει στο Δημόσιο και τελικά η συναλλαγή θα εκκαθαριστεί ηλεκτρονικά.

Γιατί όμως είναι τόσο σημαντικές οι ηλεκτρονικές συναλλαγές; Τι υπάρχει κάτω από την επιφάνεια, πέρα από το προφανές επιχείρημα ότι πρόκειται για ένα βήμα προόδου στην ηλεκτρονική μας εποχή;

Πρώτα από όλα θα μειώσει την παραοικονομία. Στη χώρα μας η μαύρη οικονομία βρίσκεται περίπου στο 23% του ΑΕΠ. Τέτοιες εκτιμήσεις δεν μπορούν ποτέ να είναι ακριβείς, όμως αυτό το ποσοστό σημαίνει ότι γύρω στα 41,5 δισ. ευρώ κάθε χρόνο είναι κάτω από το ραντάρ των φορολογικών αρχών. Γι' αυτό το ποσό δεν πληρώνονται ούτε φόροι, ούτε οι ασφαλιστικές εισφορές που αναλογούν. Αν λοιπόν εφαρμοστούν οι ηλεκτρονικές συναλλαγές με καθολικό και αποτελεσματικό τρόπο, η παραοικονομία μπορεί να «ασπρίσει» σε μία διετία κατά 10%, δηλαδή τουλάχιστον κατά 4 δισ. ευρώ.

Αυτό βεβαίως σημαίνει πολλά, και πάρτε για παράδειγμα τον ΦΠΑ. Στην Ελλάδα κάθε χρόνο υπάρχει ένα χάσμα εισπραξιμότητας στο ΦΠΑ που φτάνει στα 6,5 δισ. ευρώ. Πρόκειται δηλαδή για φόρο που εισπράττεται για λογαριασμό του κράτους, αλλά δεν αποδίδεται ποτέ σε αυτό. Πιστεύουμε ότι οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, χωρίς να αποτελούν πανάκεια, μπορούν να μειώσουν αυτό το χάσμα εισπραξιμότητας κατά

1 δισ. ευρώ ετησίως, που ισοδυναμεί με το 1/3 του ΕΝΦΙΑ που καλούνται να επωμιστούν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις.

Επιπλέον, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, όταν τα αποτελέσματα τους μεταβιβάζονται στις φορολογικές αρχές, μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά τη λειτουργία τους. Επιτρέπουν καλύτερα στοχευμένους ελέγχους, και συμβάλλουν στην αντικειμενικοποίηση της φορολογικής διαδικασίας - και τα δύο εξόχως χρήσιμα σε μια εποχή μειωμένων πόρων και μεγάλης ανάγκης για την δημιουργία ενός σύγχρονου και αδιάβλητου κράτους.

Είναι όμως κρίσιμο να δούμε τις ηλεκτρονικές συναλλαγές όχι μόνον ως μια ηλεκτρονική απόχρη για τους φοροφυγάδες, αλλά ως μία αναπτυξιακή μεταρρύθμιση. Η καθολική υιοθέτηση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης για παράδειγμα, του σημαντικότερου μέτρου των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ωφελεί πρώτιστα τις επιχειρήσεις. Μειώνει το κόστος λειτουργίας τους κατά 1-1,5 δισ. ευρώ το χρόνο, και τις βοηθά να γίνουν πιο εξωστρεφείς και να δημιουργήσουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες. Όταν μάλιστα η ηλεκτρονική τιμολόγηση επεκταθεί και στις Δημόσιες προμήθειες, (καθώς είναι Ενωσιακή μας υποχρέωση, με την οποία πρέπει να συμμορφωθούμε μέχρι τον Οκτώβριο του 2018), το όφελος για το Δημόσιο θα είναι 200 εκ. ευρώ ετησίως και τουλάχιστον άλλα 100 εκ. ευρώ για τις επιχειρήσεις.

Όλα τα παραπάνω, ως άθροισμα και ως συνέργειες, συνιστούν πολύ σημαντικά οφέλη. Και το προφανές συμπέρασμα είναι ότι για να έχουμε τα αποτελέσματα που προσδοκούμε πρέπει να υπάρξει συγκροτημένο, συνολικό και επείγον σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Όσο δε γρηγορότερα το υλοποιήσουμε, τόσο γρηγορότερα θα καρπωθούμε αυτά τα οφέλη.

Η κυβέρνηση, μετά από μία μακρά περίοδο κυοφορίας, έφερε στη Βουλή ένα νομοσχέδιο για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Είναι ευπρόσδεκτο, γιατί επιτέλους γίνεται η αρχή, παρά τις αντιδράσεις και την παραπληροφόρηση που εκπορεύεται κυρίως από εκείνους που φοροδιαφεύγουν. Είναι όμως μόνον η αρχή. Αφενός μεν χρειάζεται συστηματική εξειδίκευση των κατευθύνσεων που περιγράφονται αδρομερώς στο νομοσχέδιο, με πλήθος εκκρεμών εξουσιοδοτικών διατάξεων, αφετέρου δε απαιτούνται τολμηρότερα κίνητρα και ευρύτερα μέτρα που θα δώσουν πραγματική ώθηση στην υιοθέτηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να τα σχεδιάσει και να τα υλοποιήσει εν κενώ μόνη της η κυβέρνηση, αλλά πρέπει να αξιοποιήσει τις δυνάμεις της αγοράς. Ο ιδιωτικός τομέας διαθέτει πολύτιμη τεχνογνωσία και εμπειρία: μπορεί έτσι να στηρίξει και να συνεισφέρει ουσιαστικά στην ταχύτερη καθολική υιοθέτηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, με άμεσο όφελος για όλη την ελληνική οικονομία.